

انجمن جامعه‌شناسی ایران

مسائل اجتماعی ایران

(مجموعه مقالات)

www.ketab.ir

مسائل اجتماعی ایران / انجمن جامعه‌شناسی ایران: [تهران]: آگه، ۱۳۸۲.
ص. ۶۵۶ ISBN 964-329-096-4

فهرست‌نویسی براساس اطلاعات فیبا. (فهرست‌نویسی پیش از انتشار)
۱. مشکلات اجتماعی - ایران. الف. انجمن جامعه‌شناسی ایران. ب. عنوان

۱۳۸۲
۳۶۱
۸۳/ م

مسائل اجتماعی ایران
(مجموعه مقالات)

چاپ یکم: بهار ۱۳۸۲؛ آماده‌سازی، حروف‌نگاری و نظارت بر چاپ: دفتر نشر آگه
(ویراستار فنی: محمود متحد؛ حروف‌نگار: نفیسه جمفری؛ صفحه‌آرایی و ویرایش رایانه‌ای: مینو حسینی)
لیتوگرافی: طیف‌نگار، چاپ: نقش جهان، صحافی: دیباور

(چاپ دوم: بهار ۱۳۸۷)

چاپ سوم: تابستان ۱۳۹۰

شمارگان: ۱،۱۰۰ نسخه

همه حقوق چاپ و نشر این کتاب محفوظ است

www.agahpub.ir

info@agahpub.ir

مرکز پخش: کتاب گزیده

خیابان انقلاب، خیابان فخرآزادی، بین روانمهر و لبافی‌نژاد،

نیش کوچه دیدبان، پلاک ۳۳

تلفن: ۰۰۹۸۷۰۰۶۴۴۰۶۴۴۰۶۴۴۰۶۴۴

قیمت: ۱۴،۵۰۰ تومان

فهرست

۷ پیشگفتار
مقدمه: طرح مسائل اجتماعی در ایران: اهداف و ضرورت‌ها

۹ نوشته محمد عبداللهی

۱. مسائل جمعیتی

۳۵ تحول جمعیتی و پیامدهای مسئله آفرین آن نوشته حبیب‌الله زنجانی

۴۷ بازنگری نظریه انتقال جمعیت نوشته محمدکریم منصوریان

۶۷ فرهنگ و باروری نوشته فرخ مصطفوی

۲. مسائل اقتصادی

۸۷ چالش‌های اشتغال و بازار کار کشور نوشته محمد علیزاده

۹۹ مسئله‌ای اجتماعی به نام اشتغال زنان
وضعیت اشتغال زنان در ایران با تکیه بر اشتغال فارغ‌التحصیلان

۱۲۰ مدارس حرفه‌ای دختران در شهر تهران نوشته جعفر سخاوت

۱۳۲ تحول فقر در ایران نوشته فریبرز رئیس‌دانا

ریشه‌یابی علل غیراقتصادی نابسامانی اقتصادی (در آستانه اجرای

برنامه سوم) نوشته علی صادقی تهرانی

۳. مسائل روستایی و شهری

- ۱۹۳ شهرنشینی و پیامدهای آن نوشته فیروز توفیق
تحلیل جامعه‌شناختی مسکن شهری در ایران: اسکان غیررسمی
- ۲۰۵ نوشته پرویز پیران
مسائل جامعه‌شناختی اجتماعات روستایی در ایران
- ۲۲۸ نوشته محمدجواد زاهدی
طرح مسائل جامعه‌شناسی عشایری ایران از دیدگاه جامعه‌شناسی
- ۲۶۵ نوشته مسعود چلبی و محمد عبداللہی

۴. مسائل اجتماعی

- ۲۹۱ ابعاد و کارکردهای سرمایه اجتماعی و پیامدهای حاصل از
فرسایش آن نوشته محمود شارع‌پور
بررسی ماهیت، ابعاد و چگونگی شکل‌گیری مسئله جوانان
- ۳۲۵ نوشته افسانه کمالی
بررسی عوامل فرهنگی - اجتماعی مؤثر بر مشارکت محدود زنان
- ۳۳۷ نوشته شیرین احمدنیا
مبانی نظری فرار مغزها برحسب شکل‌های مختلف آن در
- ۳۵۸ شرایط کنونی نوشته فرهنگ ارشاد
اطلاع‌رسانی و مسائل اجتماعی نوشته محمدجواد ناطق‌پور
بحران محیط زیست و توسعه همه‌جانبه و پایدار
- ۳۹۵ نوشته عبدالعلی لسانی‌زاده

۵. مسائل فرهنگی

- ۴۱۷ آموزش عالی و بیکاری تحصیل‌کرده‌ها نوشته غلامعلی فرجادی
پروژه اصلاحات در بستر فرهنگی - روانی نامناسب و نقش آن
- ۴۲۸ در رشد آسیب‌ها و مشکلات اجتماعی نوشته غلامعباس توسلی
تعارض سنت و مدرنیته نوشته ناصر فکوهی

مسئله وحدت ملی و الگوی سیاست قومی در ایران

- ۴۷۹ نوشته ابراهیم حاجیانی
تاخیر در تکوّن هویت ایرانی در جریان تجدّد
- ۴۵۰ نوشته داوود شیخاوندی
رابطه بین نسلی در خانواده ایرانی
- ۵۶۸ نوشته تقی آزادارمکی

۶. مسائل سیاسی

- ۵۹۱ نوشته منوچهر صبوری
ضرورت اصلاح ساختار اداری
احزاب سیاسی، مطبوعات حزبی و روزنامه‌های مستقل
- ۶۲۳ نوشته حسین افخمی
فقدان حاکمیت قانون
- ۶۳۹ نوشته عباس عبدی

پیشگفتار

ضرورت تهیه کتابی در زمینه مسائل اجتماعی ایران از مدت‌ها قبل احساس می‌شده است. انجمن جامعه‌شناسی ایران دو همایش سراسری در سطح ملی در سال‌های ۱۳۷۵ و ۱۳۷۹ با مشارکت دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه علامه طباطبائی و دفتر امور اجتماعی وزارت کشور برگزار کرد. برخی مقالات انتخاب شده توسط هیئت داوران در نامه انجمن جامعه‌شناسی ایران به چاپ رسید. گروه علمی-تخصصی جامعه‌شناسی مسائل و آسیب‌های اجتماعی انجمن جامعه‌شناسی ایران از میان مقالات مذکور تعدادی را برای چاپ در این مجموعه گزینش کرده است. با توجه به این‌که کتاب‌های منتشر شده در ایران تحت عنوان «بررسی مسائل اجتماعی» اکثراً از زاویه نظری به طرح مسائل پرداخته‌اند و مسائل اجتماعی ایران را به صورت تجربی کمتر مطرح ساخته‌اند، ضرورت چاپ و انتشار این مجموعه به شدت احساس گردید. این مجموعه با یک بحث مقدماتی تحت عنوان «مسائل اجتماعی ایران، اهداف و ضرورت‌ها» آغاز می‌شود. دیگر

مقالات آن در شش بخش به شرح زیر تنظیم شده است:

۱. مسائل جمعیتی

۲. مسائل اقتصادی

۳. مسائل شهری و روستایی

۴. مسائل اجتماعی

۵. مسائل فرهنگی

۶. مسائل سیاسی

ضمن تشکر از نویسندگان محترم که برای تهیه این مجموعه تلاش کرده‌اند از خوانندگان محترم تقاضا می‌شود پیشنهادهای سازنده خود را به دفتر انجمن ارسال دارند. امید است این مجموعه بتواند به نیازهای دانشجویان، کارشناسان و پژوهشگران در زمینه مسائل اجتماعی ایران پاسخ گوید.

گروه علمی - تخصصی جامعه‌شناسی

مسائل و آسیب‌های اجتماعی

انجمن جامعه‌شناسی ایران

اسفند ۱۳۸۲